

Josep Maria Planas

Josep Martínez de Foix

Josep Maria Planas i Martí va néixer a Manresa l'any 1908. Com a periodista va col·laborar als diaris «La Nau», «La Ciutat», «L'Opinió», «Euzkadi» i «La Rambla»; i als setmanaris «Papitu» —d'humor gras, que no mancava en cap barberia que es respectés— i «Mirador».

Dirigí la revista «Imatges», que tenia un estil de «magazine» europeu del moment, i el setmanari satíric «El Be Negre», que va fer època, des del qual repartia xurriacades a tort i a dret. Ningú ~~no es podia escapar de la seva~~ sátira mordaç, potser alguna vegada impertinent (recordem, però, el «Punch» o el «Canard Enchaîné»). Eren temudes les crítiques de les seccions «El Be...thoven» (música), «El Be...lázquez» (pintura), «El Be a les fosques» (cinema), «Ovelles esgarriades» (premsa), etc. Guardonava amb El Tussó Negre aquells qui més es distingien per pixar fora de test. Tenia excel·lents col·laboradors, que ro-

manien en l'anonimat, entre els quals Josep Maria de Sagarra, que hi publicava uns versos memorables. Val a dir que «El Be Negre» demostrava una independència total, fins al punt que es rifava dels mateixos de la casa. Segurament més d'un encara no els ho ha perdonat. Ja ho deia una cançoneta, a tall d'himne, amb música d'un cuplet de moda:

«El be negre surt un cop cada setmana,

El be negre és imparcial i no té gana...»

Brillant escriptor, Josep Maria Planas publicà, poc abans de la guerra, la novel·la *Nits de Barcelona*, sembla que amb al·lusions més o menys paleses. Col·laborador del diari «La Publicitat», portaveu del partit Acció Catalana Republicana, amb motiu de les eleccions del 16 de febrer del 1936 hi publicà una mena de requisitòria, editada després com a full volant de propaganda, sota el títol «Què ha passat en aquest país?», on entre altres coses

deia: «...que els tradicionals defensors de Catalunya s'hagin aliat amb els no menys tradicionals enemics de Catalunya» (escric de memòria), referint-se a l'electoral Front d'Ordre, en el qual la Lliga Catalana formava al costat del Partido Radical de Lerroux i de la CEDA de Gil Robles.

També a «La Publicitat» i poc abans del fatídic juliol, publicà uns articles molt valents condemnant els atemptats dels pistolers de la FAI i la impunitat de què gaudien. Amenaçat de mort, «elements incontrolats» van assassinar-lo el 26 d'agost del 1936. Tenia vint-i-vuit anys i la seva vàlua era no ja una promesa sinó una esplèndida realitat de la qual podia esperar-se molt.

Han passat cinquanta anys. Llavors jo era un minyó i aquest fet tràgic, el primer de la meua vida, em va colpir. Mai no l'he oblidat i en recordar-lo ara, que ja sóc avi, penso que caldria fer una edició crítica de l'obra del malaguanyat Josep Maria Planas.